

Veni Vidi Visit **Tarragona**

Wie iets van Spanje heeft gezien, is vast wel eens een Romeinse ruïne tegengekomen. Logisch, want het land was eeuwenlang deel van het Romeinse Rijk. Havenstad Tarragona in Catalonië, destijds 'Tarraco', was hiervan zelfs één van de belangrijkste steden. Temperament maakt een tour door Tarragona.

Duizenden jaren geleden was 'Tarraco' na Rome de belangrijkste stad van het Romeinse rijk.

'Toen de Romeinse God Jupiter zijn aardse vrouw Tiria verliet, werd hij verliefd op de stad Tarragona. Dat kwam goed uit, want met de verovering van het Imperium Romanum was hem de goddelijke opdracht toegekend om de hele wereld te veroveren. Een opdracht die eeuwen later voor een groot deel door het Romeinse volk zou worden vervuld.'

Het is zaterdagmorgen vroeg en een groepje toeristen luistert aandachtig naar het verhaal van een vrouwelijke gids. Ze nemen deel aan een Romeinse tour in Tarragona waarin de Romeinse geschiedenis aan de hand van de overblijfselen in de stad verteld zullen worden.

Duizenden jaren geleden was 'Tarraco' na Rome de belangrijkste stad van het Romeinse Rijk. Een plaats met een militaire basis, waar later ook het politiek en administratief centrum van het rijk gevestigd zou worden. Nog steeds ademt de stad een Romeinse sfeer, vooral omdat de vroegere indeling van de stad voor een groot deel nog steeds wordt gehandhaafd. In en rondom Tarragona kun je veertien Romeinse bouwwerken bezichtigen, die sinds november 2007 op de Werelderfgoedlijst staan en dus worden beschermd door Unesco. Eén van de weinige dingen die je niet meer kunt zien, is de Romeinse kerk, die in de middeleeuwen is afgebroken om op die plek een katholieke kathedraal te bouwen. Terwijl de groep over de keien van de nauwe straatjes wordt geleid, wijst de gids op de kleine Romeinse ingangen en de grote stukken, door de Romeinen uitgehakte, stenen huizen. Buiten Tarragona zijn in de tijd van de Romeinen grote delen van rotsen weggehaald met als doel er huizen van te bouwen. Een activiteit die nu, al dan niet met moderne machinerie, nog dagelijks gebeurt.

Romeinse tour

Aan het einde van de Rambla Nova, de hoofdstraat van Tarragona, vind je de Middellandse Zee en grenzend aan het strand een indrukwekkend groot amfiteater. Het ligt er nu vredig bij, maar was vroeger de plek waar gladiatoren moesten vechten en christenen

Standbeeld van Jupiter in Tarragona

door leeuwen of andere wilde dieren werden verscheurd. Eén van de toeristen wijst naar de overblijfselen van een kruisvormige kerk midden in het amfitheater. Het moet een vreemd gezicht zijn geweest, een kerk in een arena. 'In de middeleeuwen is deze kerk gebouwd om de christenen en gladiatoren te gedenken die er een gruwelijke dood stierven', zo verklaart de gids het bouwwerk. Het is niet moeilijk te fantaseren hoe hier duizenden toeschouwers schreeuwden en joelden bij het zien van al dat bloed. 'Geef ze brood en spelen', was het Romeinse motto om het volk zoet te houden en zo opstanden en revoluties te voorkomen. De entreekaartjes voor een voorstelling in het theater werden 'vomitorio's' genoemd, een term die nu nog steeds in Spanje gebruikt wordt bij de verkoop van voetbalkaartjes. Het duizenden jaren oude amfitheater is tevens een inspiratiebron geweest voor wat we nu kennen als de stierenarena's en de bijbehorende stierengevechten, die vandaag de dag in soortgelijke arena's plaatsvinden. Niet de gladiatoren, maar de jonge Spaanse 'toreros' laten hier trots hun zogenaamde heldendaden zien. In de provincie Catalonië zijn echter veel stierenarena's gesloten, omdat er veel kritiek op is. Wanneer de groep verder het centrum in loopt, stuiten ze op een andere plek waar het volk vermaakt werd: het circus. Deze

Boven: kaart van Hispania tijdens de Romeinse bezetting

bevond zich op de plek waar nu het gemeentehuis op de Plaça de la Font staat. Toen al was dit een centrale ontmoetingsplaats en nog steeds verzamelt jong en oud in Tarragona zich hier voor een hapje, een drankje en wat gezelligheid. In het circus werden onder andere paardenraces gehouden, waarbij de paarden bestemd voor de race in het huidige gemeentehuis werden gestald. Voordat de paarden uit het gebouw kwamen galopperen, nam de bevolking plaats op de tribunes. Delen van deze tribunes zijn nog steeds intact gebleven en te zien als muur of dak van één van de vele horecagelegenheden op dit plein. Ook de keizers en consuls bekeken de circusshows en namen plaats op hun 'Pulvinar', het koninklijk balkon. Op deze plek is nu de Catalaanse bank La Caixa gevestigd die de reststukken van de tribune in ere houdt. Aan het einde van Plaça de la Font vind je een pizzeria genaamd Pulvinar, waarbij op het menu de traditioneel Italiaanse gerechten niet ontbreken. Achter het centrale ontmoetingsplein Plaça de la Font ligt een ander plein, Plaça del Forum. Dit was in die tijd een andere ontmoetingsplaats voor zakenlieden en ministers, maar ook voor de gewone burgers. Het plein diende in die tijd al als marktplein en nu nog steeds kun je hier je etenswaar kopen. Eén van de jonge deelnemers die aan de tour meedoen, klimt spontaan op de overblijfselen van de Romeinse muur die vroeger deel moet hebben uitgemaakt van het forumgebouw. De gids ziet het gebeuren, maar zegt er niets van. Het is niet de eerste keer dat iemand de muur voor een beklimbaar stuk speeltuin aanziet.

Romeins Nederland

Historici zeggen dat niet alleen Spanje, maar ook Nederland eens door de Romeinen is veroverd en dat ze hier vervolgens vierhonderd jaar zijn gebleven. Bekend is dat de Romeinen de Nederlandse provincies boven de Rijn de 'barbaarse wereld' noemden. Men denkt dat de oudste stad van Nederland, Maastricht, is gesticht door de Romeinen, Nijmegen zou ook ooit een Romeinse stad zijn geweest en bij Valkenburg in Zuid-Holland zijn de resten van een oud Romeins badhuis gevonden. Bij het dorp Velsen zijn daarnaast twee Romeinse militaire installaties ontdekt.

'Via Augusta'

Wat is de reden dat de Romeinen ooit Tarragona zijn binnengevallen? Een antwoord kun je vinden in het feit dat Rome eens de hele wereld wilde veroveren. De eerste oorlog met als doel de uitbreiding van het Romeinse Rijk vond plaats in 264 voor

Links: de Romeinse klok in Tarragona

‘Veni, vidi, vici’:
ze kwamen, zagen en
overwonnen

Christus. Met de zogenaamde Punische oorlog veroverden de Romeinen eerst Carthago en de havenstad Messina in Sicilië. Een typisch geval van ‘veni, vidi, vici’: ze kwamen, zagen en overwonnen. Hun veroveringspad werd vervolgd naar Corsica en Sardinië, waarna de Romeinse soldaten het hele Carthaagse gebied (Afrika) ook tot hun eigendom maakten en dit Africa Proconsularis noemden. Jaren later werden ook Corinthe, Griekenland, Klein Azië, Frankrijk, Duitsland, Groot-Brittannië en Spanje aan het rijk toegevoegd. Geheel in overeenstemming met de voorliefde van de god Jupiter voor deze streek, maakten de Romeinen Tarragona tot hun lievelings- en meest invloedrijke stad. Al snel werd Tarragona benoemd tot hoofdstad van de toenmalige provincie Hispania Tarraconensis (zie kaart). Tarraco groeide en groeide, vooral vanwege de aanleg van een militaire basis. Deze werd om strategische redenen dicht bij de haven gebouwd, om snelle toegang te hebben tot de oorlogsschepen. Om de stad te beschermen, bouwden de Romeinen ook een grote stadsmuur. Deze ‘muralla’s’ werden gebouwd met een

mengsel van stenen en grond (voorloper van het huidige cement) waarvan nu nog een groot deel overeind staan. Binnen deze muren leefde de alsmaar groeiende bevolking, waaronder veel Romeinen die met hun familie waren gekomen om als soldaat te werken. Duizenden mensen woonden er toen. Voor de komst van keizer Augustus werd er speciaal vanuit Rome een weg naar Tarraco werd aangelegd met als eindbestemming Cádiz. Augustus bleef slechts een jaar in Tarraco, van 27 tot 26 voor Christus. De weg bestaat nog steeds (inmiddels wel geasfalteerd) heet vandaag de dag nog steeds ‘Vía Augusta’ en er wordt dankbaar gebruik van gemaakt door verkeer afkomstig uit Barcelona.

Trots

Sloeg Tarragona eerst nog geen acht op de overblijfselen van het Romeinse Rijk in hun stad, vandaag de dag koketteren ze juist met hun interessante voorgeschiedenis. Om de herinnering aan het vergane Rijk levend te houden, wordt jaarlijks het feest Tarraco Viva georganiseerd. Geïnteresseerden kunnen naar lezingen en conferenties komen, waar wordt onderwezen over het dagelijkse leven van een Romeinse inwoner van Tarraco. Kinderen kunnen Romeinse spelletjes spelen en zich hullen in Romeinse kledij. Films over gladiator Ben Hur en keizer Julius Caesar ontbreken nooit en de magen kunnen gevuld worden met typisch Romeins voedsel, geserveerd door restaurants die aan de feestweek deelnemen. Schoolkinderen in Tarragona worden het hele jaar door overspoeld met geschiedenislessen over het Romeinse Rijk, waardoor al jong een gevoel van trots ontstaat. Eén van de dingen waar de inwoners van Tarragona trots op zijn, is hun Catalaanse taal, die volgens hen net als het Frans, Spaans, Portugees en Roemeens rechtstreeks afstamt van het Latijn, de taal van de Romeinen. De Italiaanse taal zou volgens experts uit het 'vulgair Latijn' zijn ontstaan. Zagen de Romeinen al dat de streek rondom Tarragona met zijn zachte klimaat geschikt is voor de verbouw van wijn, nog steeds zijn de beste wijnen (zoals Priorat, Penedès en Camp de Tarragona) die in Catalonië geserveerd worden afkomstig uit de regio Tarragona. 'En vino veritas', riepen de Romeinen in hun tijd al tijdens het proosten waarmee ze bedoelden: 'laat de wijn je de waarheid zeggen'.

Romeinse activiteiten

•TARRACO VIVA

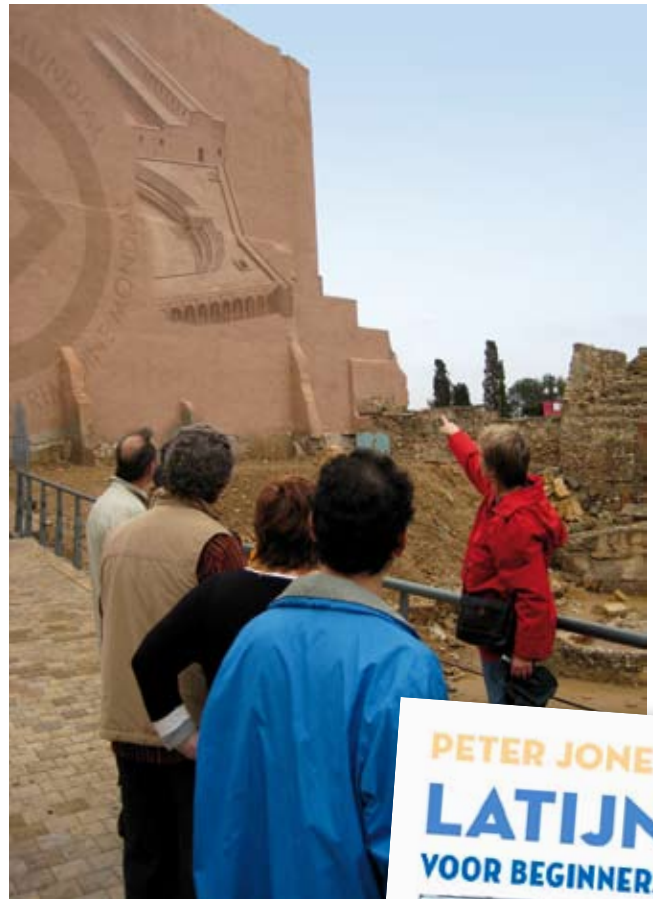
De feestweek ter herinnering aan het Romeinse Rijk waaraan jong en oud in Tarragona deelneemt, vindt elk jaar in mei plaats. Meer informatie op: www.tarracoviva.com.

•ROMEINSE ROUTE

Wil je net als de toeristen uit het artikel de Romeinse ruïnes en overblijfselen in Tarragona onder begeleiding van een gids bekijken? Meld je dan aan voor de 'Ruta Romana' bij de 'Oficina turismo' op Plaza Mayor 39 in Tarragona.

Meer informatie op: www.tarragonaturisme.cat.

Na drie uur lang te hebben rondgewandeld in de tijd van de Romeinen, gaat de groep toeristen weer uiteen. Het enige wat ze tijdens de tour niet hebben kunnen bekijken, is het Romeinse aquaduct op vier kilometer van de stad. Maar dat komt nog wel, nu is het weer tijd voor andere dingen. Alhoewel... of je nu een drankje drinkt op Plaza del Font of naar de andere kant van de stad loopt: aan een stukje Romeins bouwwerk ontkom je in Tarragona nooit.

Meer lezen?

Ben je benieuwd naar de afkomst van de Spaanse, Catalaanse en Franse taal? Of welke taal de Romeinen spraken? Lees dan het boek 'Latijn voor Beginners', van Peter Jones. Het boek

bevat een introductie in de Latijnse taal en ook informatieve passages over de Romeinse geschiedenis en over leven en cultuur ten tijde van het Romeinse Rijk. Gaandeweg wordt duidelijk in hoeverre onze denkwijze, taal en uitspraken voortkomen uit deze belangrijke periode uit de wereldgeschiedenis.

Uitgeverij: Bert Bakker. Prijs: €12,50.

ISBN: 9780 351 3103 3